

Bc. Filip Jirouš: „The Chinese United Front in the Czech Republic: Methods, goals and organizational structure.“ Diplomová práce, Katedra sinologie FF UK, Praha 2020

Posudek oponenta

Překládaná práce si klade za cíl popsat fungování různých organizací Číňanů žijících v České republice jako převodních pák čínského režimu prostřednictvím mechanismu Jednotné fronty. Je založená především na novinových článcích zachycujících setkání Číňanů v ČR s českými a čínskými politiky, a interakce jejich českých partnerů s orgány Jednotné fronty v ČLR.

Hlavní teze práce je, že aktivita Číňanů žijících v ČR v systému Jednotné fronty je významnější, než by odpovídalo jejich nízkému počtu a malé integraci do české společnosti. Autor dále rozlišuje organizace českých Číňanů na tři typy a vyzdvihuje význam regionálních sdružení, především nejsilnějších skupin diaspory z Qingtian a Fujianu.

Při čtení samotné analýzy ale vyvstává mnoho pochybností, jak hluboké a podložené autorovy závěry jsou. První problém je metodologický a teoretický důraz na „organizace“, když se velká většina dokumentovaných aktivit točí kolem jednotlivců, kteří si zakládají důležitě nazvané spolky bez členů nebo jen s několika faktickými podřízenými. Nejvýraznější je to v případě Jamese Wu (Wu Ruizhena, str. 92–99), který má sice jednu reálnou pozici předsedy reálného sdružení „Krajanů z Fujian v ČR“, ale většina jeho dalších organizací jsou účelové schránky bez členstva a skutečné organizační struktury. Organizace často plní jen dva účely: skrýt fyzickou osobu, která je faktickým hybatelem, a dát jí možnost setkávat se z titulu funkce v organizaci s politiky a vlivnými osobami v hierarchii čínských, českých i celoevropských orgánů. Reálný organizační život lze dokumentovat jen u malého počtu spolků, především „průřezových“ asociací, které ale jsou zaměřené převážně na komunitu českých Číňanů a jejich role v navazování kontaktů pro fungování Jednotné fronty je dle autorova hodnocení druhořadá až minimální. Bylo by tedy možná více na místě položit konkrétní aktivní Číňany v ČR do centra pozornosti a zaměřit se na jejich metody, kterými si budují osobní kontakty. Pozice v různých pochybných organizacích jsou zjevně jen jedním, patrně méně podstatným nástrojem, který jim otevírá dveře k významným postavám politiky a byznysu.

Druhý problém je materiál, na kterém je analýza založena – různé schůzky, návštěvy delegací, fóra apod., bez vysvětlení reálného obsahu těchto akcí a toho, jak jsou či nejsou propojeny s cíly Jednotné fronty. Autorova analýza svým stylem suchého výčtu kdo kdy viděl koho trochu připomíná sledovací svodku „zájmových osob“. Mezi těmito schůzkami jsou i čistě zdvořilostní nebo formální návštěvy nutné pro ospravedlnění cesty čínských delegací do ČR, například setkání s místopředsedou Hospodářské a obchodní komory Petrem Talafúsem (94-5), která představují obvyklou povinnou zastávku čínských delegací před dvěma či třemi dny intenzivní nákupně-poznávací turistiky. V záplavě podobných „networkingů“, které pro čínské delegace rutinně zařizují čínské cestovní kanceláře působící v ČR (obvykle s organizační a tlumočnickou pomocí autorových spolužáků), se zcela ztrácí skutečné úspěchy v pronikání čínských organizací do blízkosti českých politiků a vlivných osob. Patrně nejvýznamnější organizace, Česko-čínská smíšená obchodní komora vzájemné spolupráce, je pojednána jen zběžně a nepřehledně, se zaměřením na Jaroslava Tvrdíka a nikoliv čínské účastníky a jejich propojení s Jednotnou frontou.

Je třeba také připomenout, že velká většina nově založených krajských a zájmových spolků českých Číňanů je motivována právě určitými výhodami při organizaci incentivní turistiky. Proto jsou tak úzce propojené s konkrétními čínskými podnikateli a jejich firmami. Vyplývá z toho i jejich koordinace v rámci Evropy, protože čínské turisticko-vládně-obchodní delegace obvykle projíždějí více evropskými zeměmi a potřebují bona fide služební program v každé z nich.

Z obou výše zmíněných problémů plyne i otázka, jakou roli vlastně má Jednotná fronta ve vztahu k českým Číňanům. Je skutečně významná pro organizaci a koordinaci pronikání do místních vlivných struktur českého byznysu a politiky, nebo je jejím hlavním úkolem kontrola zahraničních Číňanů a spíše se přiživuje na jejich aktivitách, k jejichž plánování a řízení nemá informační a personální kapacity? Z předložené práce se zdá, že čeští Číňané pracují převážně na vlastní pěst a pro vlastní obchodní zájmy, ale získávají určité výhody z toho, když své aktivity nechají zastřešit čínskými oficiálními organizacemi. Novinové zprávy, z nichž autor vychází, často zveličují význam podobných zastřešujících aktů, prováděných jedinci, jejichž role v praktickém provedení bývá pouze symbolická. Typický příklad jsou dary osobních ochranných prostředků na počátku pandemie COVID-19, s nimiž se přicházeli vyfotit význačné postavy místní komunity jako Wu Ruizhen, Zhou Lingjian nebo Chen Jinmei, ačkoliv organizace sbírek pro Čínu nebo distribuce pomůcek českým příjemcům probíhala bez jejich významnějšího zapojení.

Z hlediska práce s prameny je text poměrně povrchní, což logicky souvisí s jeho zaměřením na základní dokumentaci aktivit jednotlivých spolků. V celé práci není žádný rozbor a kontextualizace konkrétního pramene. To je třeba v diplomové práci hodnotit jako závažný nedostatek. Kontextualizace je vůbec někdy příliš kusá: např. na str. 81 je Zong Weiyong údajně přezdíván pražskými Číňany „pražský Lei Feng“ – autor vysvětluje, že Lei Feng byl „vzorový voják, který pravděpodobně neexistoval“, což čtenáři nepomůže pochopit, jakou motivaci má tato přezdívka v tomto případě.

Práce je psaná anglicky, což je třeba ocenit, protože její výsledky mohou být propojeny s výzkumy z jiných zemí. Autor píše většinou správnou a přesnou angličtinou, přesto se nevyhnul typickým chybám českých mluvčích: nejistotě v užití určitého členu, záměně imprecise / inaccurate (str. 55), příliš složitým větným konstrukcím, které v angličtině nefungují apod.

V práci jsou také některé kuriózní faktické chyby, například kategorické tvrzení, že ČSA pod vedením Jaroslava Tvrdíka zkrachovaly (patrně vliv novinářské nadsázky, s. 103), nebo zasazení města Jilemnice do okolí Karlových Varů (s. 111).

Celkově práci hodnotím stupněm výborně za formální úpravu, velmi dobře za celkovou koncepci, kontextualizaci a jazykovou úroveň, a dobře za výstižnost a práci s prameny. Celkové hodnocení navrhuji velmi dobře až dobře. Hlavní otázka do diskuse je, jaké typy pramenů máme k dispozici pro popis skutečného fungování vztahů mezi aktéry v diaspoře a organizacemi Jednotné fronty, kromě čistě vnějškového popisu setkání různých osob a proklamací nebo statutárních dokumentů.

V Praze dne 30.8.2020

Mgr. Ing. Jiří Hudeček, Ph.D.